

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Een welverdiende hulde. — De mystiek van de Wayang — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Nagekomen Berichten. — Curaçao. — Mutatiestaat van 30 Aug. tot 6 Sept. 1933.

Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

Zij, die met of na 1 October e.k. als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar.

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West” biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen. Aan ieder lid, dat vóór 1 Januari 1934 slechts één nieuw lid aanbrengt, wordt als premie een exemplaar van het prachtige Gedenkboek aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs 1931, gratis aangeboden.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15.— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij-schap, omvattende o.a.:

- afhalen van boot of trein;
- zorg voor voorlooniige en/of definitieve huisvesting;
- volledige behartiging van studiebelangen;
- financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Ge-delegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Een welverdiende hulde.

Bij het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het verblijdende bericht, dat Mevr. de Douairière G. v. Beresteyn-Tromp, presidente van de N. V. Boeatan, benoemd is tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Het Hoofdbestuur van de Kon. Vereen. „Oost en West” heeft met groote vreugde van deze Koninklijke onderscheiding kennis genomen,

verleend aan de mede-oprichtster van deze Vereeniging, jarenlang haar voorzitter en thans nog nauw met haar verbonden door hare medewerking aan het Koloniaal Weekblad.

Het Hoofdbestuur biedt haar hierbij zijne hartelijke en welgemeende gelukwensen aan.

HET HOOFDBESTUUR.

N.B. Dit bericht kon tot ons leedwezen niet meer in het vorig No. worden opgenomen.

De mystiek van de Wayang.

Een studie van den Mangkoe Nagoro over de klassieke kunst van zijn land.

Strijd tusschen licht en duister in het hart van den God-zoeker.

Er is over de Javaansche Wayang en de Wayang-literatuur al heel wat geschreven. Vooral in het Nederlandsch. Hetgeen zeer begrijpelijk is. Want uit den aard der zaak kwamen juist de Hollanders geregeld met de Javanen in aanraking en leerden zij — vooral in de Vorstenlanden — de schoone uitingen van de Javaansche tooneel- en danskunst verstaan. Het heeft ongetwijfeld lang geduurd eer de Europeanen oog kregen voor de exotische schoonheid van het Wayangspel. In de laatste jaren is er in dit opzicht echter veel veranderd en... gelukkig!... nog stéeds veranderende. Er is een steeds groeiende belangstelling voor de Wayang. Hiervan getuigt de verrassende stroom van literatuur, ook in andere talen, in Engelsch en Fransch, maar vooral in het Duitsch.

Eenigen tijd geleden is een nieuwe studie verschenen over dit onderwerp, die zeker de volle aandacht verdient. Zij is van de hand van een „kenner”, dien wij op dit gebied als leider gaarne vertrouwen willen: Prins Mangkoe Nagoro VII uit Solo.

Prins Mangkoe Nagoro heeft steeds groote en onafgebroken belangstelling gehad voor de kunst van zijn volk, voor de kunst van het oosten in 't algemeen, zoowel dichtkunst, muziek, kunstnijverheid en tooneel. Het is b.v. bekend, dat deze Javaansche vorst verzen van den grijsen Hindoe-dichter Rabindranath Tagore in het Javaansch vertaalde en toen Tagore Java bezocht was hij gast van Prins Mangkoe Nagoro. Ook de in ons land zeer bekende dichter Noto Soeroto, die tegenwoordig weer op Java woont, is geregeld gast bij dezen kunstlievenden heerscher.

Het geslacht Mangkoe Nagoro heeft steeds belangstelling getoond voor Wayangkunst. De overlevering wil, dat onder den eersten vorst uit dit Huis de Wayang-Wong, deze superbe uiting van tooneel- en danskunst, een „plastisch geworden literatuur”, zijn groote vervolmaking kreeg.

De tegenwoordige Prins Mangkoe Nagoro VII heeft veel gedaan om de kunst van zijn land te bevorderen en te beschermen tegen het langzame kwijnen en de schadelijke beïnvloeding van buiten af, die zich bij een binnendringen van het Westen natuurlijk doen gevoelen. Ook de Javaansche architectuur had zijn aandacht. Maar misschien wel het meest: de wayang.

Men gevoelt tenminste bij het lezen van zijn studie, dat deze met een brandende liefde en toewijding geschreven is.

Als titel koos hij: Over de Wayang-Koelit (Poerwa) in het algemeen en over de daarin voorkomende symbolische en mystieke elementen. De studie is verlucht met een aantal afbeeldingen van verschillende Wayangschimmen, o.a. van den bekenden „Bima”. Aardig doet hierbij een foto van „lintang Bima sekli”, een donkere plek in den glinsterenden melkweg, een op deze wayang gelijkende figuur, die gedurende de maanloze nachten tijdens den Oostmoesson duidelijk waarneembaar is.

De auteur begint in zijn inleiding vier schrijvers te noemen, die op de Javaansche wayang een eigen kijk bleken te bezitten: het wetenschappelijk-historisch oordeel van dr. W. H. Rassers, het standpunt van dr. K. A. H. Hidding, die de wayang ziet als een initiatie van den toeschouwer in het machtig gebeuren in den macracosmos, het inzicht van Raden Mas ir. Sarsita, die spreekt van een innerlijke inwijding en dus een gebeuren in de beslotenheid van de menschenziel: de microcosmos. En tenslotte de dichterlijke visie van Raden Mas Noto Soeroto, die zoowel het cosmische als het microcosmische gebeuren omvat en die een wijsgeerigen, Platonischen inslag vertoont.

De auteur breekt verder een lans voor het zuiver Javaansche karakter van de Wayang Poerwa, waarin hij zijn groote kennis en zijn aesthetisch gevoel voor deze oude kunst duidelijk toont. Hierna komt hij tot de symbolische elementen: de kleur, den strijd van wit tegen zwart, rood en geel, den strijd, die een symbool is van het conflict tusschen licht en donker in iedere menschenziel. Merkwaardige dingen zegt hij over de Semar (een narfiguur, zuiver Javaansch van oorsprong en van een diepe zinnebeeldige betekenis) om dan te komen tot het esoterische deel van de wayang: de mystiek.

Het meest persoonlijk (en dus ook: het belangrijkste!) is de vorstelijke schrijver in het hoofdstuk, dat handelt „Over de Semadi als mystieke daad”. Dit woord „semadi”, dat niet geheel door het in ons land welbekende woord

Z. H. Pangéran Adipati Ario Mangkoe Nagoro de Zevende.

„Yoga" gedekt wordt, staat toch met de yogi-leer in nauw verband.

Prins Mangkoe Nagoro schrijft: „De „semadi" is een geestelijke toestand, dien men na lange en gedurige oefeningen kan bereiken door het aannemen van een bepaalde lichaamshouding, nadat men zichzelf telkens en telkens beproefd heeft in de beheersing van zijn lager „ego".

...De geestelijke leider in de aloude, volmaakte wetenschap leert ons, dat men in dien toestand dingen kan ervaren, waartoe men bij gewoon vol bewustzijn niet in staat is"....

Het zoeken van dit pad, dat tot de nadering van het Goddelijke leidt, is niet zonder gevaar. Bovendien — zoo zegt de auteur — „wordt voor de ontvankelijkheid voor de Stem Gods, behalve de „semadi"-beoefening, ook een voortdurende reinheid van handel en wandel vereischt."

Voor vele Europeanen zal het hier door den Oosterschen auteur geschrevene vreemd en verbijsterend klinken. Voor den Oosterling, die psychische concentratie en meditatie meer beoefende dan de Westerling, is dit alles bekend terrein.

En is... tot op zekere hoogte... het aanschouwen onzer Westersche mystici niet gelijk aan de extase der „semadi"? Wij weten, dat ook in het Westen de „geestvervoering" bekend was, een woord, dat zéér veel inhoudt. Beduidt ook de religieuze „verrukking" der mystieken niet, dat het eigen ik verdrinkt in het Grootte Bewustzijn, dat tot een volkomen vereeniging met God, tot: den unio mystica leidt?

Zelfs in dezen tijd, waarin zooveel uiterlijke dingen onze aandacht met geweld opeischen en economische noodzaak ons dwingt tot de erbarmelijkheid van ons alledaagsche leven, blijft het overdenken van de dingen des geestes voor den bewust levenden mensch een natuurlijk en vanzelfsprekend belang.

Voor iedere stimulans, die daartoe prikkelt, blijven wij dankbaar. En dus ook voor deze studie van Prins Mangkoe Nagoro, die zoowel den Oosterling als den Westerling, die: — den ernstigen mensch tot nadenken brengt.

Deze studie toch is zulk een stimulans en met recht laat de auteur haar besluiten met de woorden:

„Zoo spreekt dus de wayang als spel van beelden en figuren niet alleen tot het kind en als kunstuiting niet alleen tot volwassenen, doch als symbool van een mystieke leer is zij van onuitputtelijken inhoud, zelfs voor ouden van dagen en rijpen van geest. Naar ik hoop heb ik met mijn woorden het mijne bijgedragen tot de oplossing van het wonderlijke raadsel, waarom de wayang reeds eeuwen wortelt in de ziel van het Javaansche volk en waarom zij ook nu, in den modernen tijd, nog overal wordt bemind, bewonderd en geëerd, waar de echt-Javaansche nationale geest in den goeden zin des woords nog heerschende is."

Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf

Twee Indische Monumenten.

Volgens het deskundige oordeel van Dr. Berlage „staat in heel Europa niet zoo'n mooi herdenkings-monument, als op 24 Augustus 1932 onthuld werd in de hoofdplaats van Nederlandsch-Indië", ter eere van den op 11 Juli 1924 te Clarens, in Zwitserland, overleden Gouverneur-Generaal Van Heutsz, die zich den naam van „Pacifactor van Nederlandsch-Indië" verworven heeft.

Voor dit doel werden meer dan 100.000 gulden „spontaan", zooals de kunstschilder Th. B. van Lelyveld in het jongste nummer van „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw" schrijft, ter beschikking gesteld door dien grooten man vereerende landgenooten en het beheer daarvan toevertrouwd aan den kunstzinnigen heer J. W. Teijlers, die zijn adviseerende taak met volle

toewijding heeft vervuld. Nadat in 1926 in *Arti et Amicitia* te Amsterdam verschillende voorontwerpen waren geëxposeerd, werd aan den beeldhouwer H. A. van den Eijnde opgedragen een project te maken op 1/10 der ware grootte in samenwerking met den bekenden architect W. M. Dudok.

Terecht merkt de heer Van Lelyveld op: „dat het resultaat dezer samenwerking verrassend schoon is geworden", zooals ook aangetoond wordt door de verschillende foto's in bovengenoemd tijdschrift.

Hoe prachtig, indrukwekkend staat het groot-sche monument — van 12 meter hoog, 20 M. lang en 16 M. breed — daar aan den ingang van het Europeesche villapark *Gonzangdia* te Weltevreden, op een ruim kruispunt van wegen, met een zij-achtergrond van hooge Koningspalmen, die het effect verhoogden.

De kunstenaar Van den Eijnde had het voorrecht, in de gelegenheid te worden gesteld, naar Batavia te gaan, waar hij tijdens een volkenkundig congres vertegenwoordigers van heel Indië in hun nationale kleederdracht kon zien, hetgeen hem bij de weergave der talrijke figuren op het standbeeld, natuurlijk zeer te stade is gekomen. In Holland terug gekomen, heeft hij, „heet van de naald", zooals de heer v. Lelyveld het uitdrukte, de vroeger ontworpen reliefs door nieuwe composities vervangen. De afgietsels hiervan werden naar Java opgezonden en daar onder toezicht van den heer Pijpers, een assistent van den beeldhouwer, door Javaansche steenhouders van de firma Buning te Cheribon op voortreffelijke wijze uitgehouwen in trachiet van Bobos — een zeer mooie, gevlamde steensoort.

De heer Van Lelyveld merkt terecht op, dat het karakter en de stijl der reliefs, „in de verte" herinneren aan die van den *Borobodoer* en daardoor voor de inheemsche beeldhouwers begrijpbaar zijn, zoodat zij „ziel en leven" in den steen konden leggen. Volkomen zijn wij 't dan ook met schrijver eens, dat het wenschelijk ware geweest: „dat, in Maleisch of Javaansch schrift, op het monument melding ware gemaakt van het aandeel, dat deze Javaansche beeldhouwers hebben gehad in de uitvoering van het kunstwerk. Naar schrijver meent: „zou de zoo gewenschte sympathie van Inlandsche zijde er zeker op hebben gewonnen."

Wellicht kan dit alsnog geschieden?

Het tweede monument, waarop onze titel slaat, is van geheel anderen aard, n.l.: de jongst uitgekomen „Gids" in het *Volkenkundig Museum* van het „Koloniaal Instituut" te Amsterdam, de Borneosche afdeling betreffende.

Op het titelblad is het model weergegeven van een doodkist van een Hoofd der Bahau-Dajaks, dat aantoonde hoe stijlvolle beeldhouwers — „spiraalkunstenaars" noemt de heer J. E. Jasper hen — de inboorlingen van dit groote, nog zoo weinig bekende eiland zijn.

Het geschrift, dat thans het dozijn dier handige, zeer leerzame „Gidsen" van bovengenoemd museum vervolledigt, is 't laatste werk van den bekwamen conservator B. M. Goslings, die, om leeftijdsredenen weldra zijn post verlaat, wat echter niet zal verhinderen, dat hij zich, naar wij hopen, toch, met hart en ziel, als altijd, aan de bestudeering der Indische Volkskunst zal blijven wijden. Dit boekje, dat getuigt van zijn groote kennis van zaken en héél wat bronnen studie, is mede een afscheids-monument, zijner waardig. Het zal den lezers er van nog in lengte van dagen aan den bekwamen geleerde herinneren.

Op den inhoud er van hopen wij later terug te komen.

Een monument in wording, dat, naar *Boeatan* hoopt, ook een diepen, blijvenden indruk zal maken op allen, die het zullen komen zien, is: de a.s.

Balinesische Kleinkunst-Terfoonselling, welke in de tweede helft van deze maand, na de

opening der Staten-Generaal *) in de nieuwe Toonkamers aan de Kneuterdijk, hoek Heulstraat te 's-Gravenhage, zal worden geopend. Voor menigeen zal deze expositie van oude en moderne „Balica" zeker een openbaring zijn!

*) Reeds nu kunnen voor Dinsdag, 19 dezer, in de daartoe ontruimde Toonzalen van „Boeatan" plaatsen worden gehuurd om de Koninklijken stoet te zien paseeren.

J. H. STRIK & ZOON

Paviljoen sgracht 16 — Den Haag

Telefoon 113252 — Giro 156429

Handel in 5396

WILD en GEVOGELTE

Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd
Thuisbezorging zonder prijsverhooging

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN"

Papenstraat 32, Den Haag — Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.

Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

WIJNEN en GEDISTILLEERD

Fa. G. J. v. GILS

Nachtegaalstraat 58 — Tel. 12173

UTRECHT

5402

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen

Leidschegracht 76, Amsterdam

is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande inrichting voor den verkoop van

Nette Inboedel en Kleeding

TELEFOON 49900

W. J. Gerding & Co.

5466

Makelaars

Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

TE KOOP (Haarlem Z.)

HOEKHUIS, mooie stand, 6 kamers, Badkamer, Zolder. Nieuwbouw. Gestof., Bad, Markiezen, f 11.500. Keurig onderhouden. Geen tusschenp. Brieven no. 5555 bureau van dit blad.

Particuliere Ziekenverpleging

HUIZE „MON REPOS"

Juliana van Stolberglaan 78 — Tel. 720444

Opname van rust-, hulpbeh. en bedlegerige patiënten voor f 60.- p. m. en hooger, (g. milieu).

GEMEUBILEERDE

LANDHUISJES TE HUUR

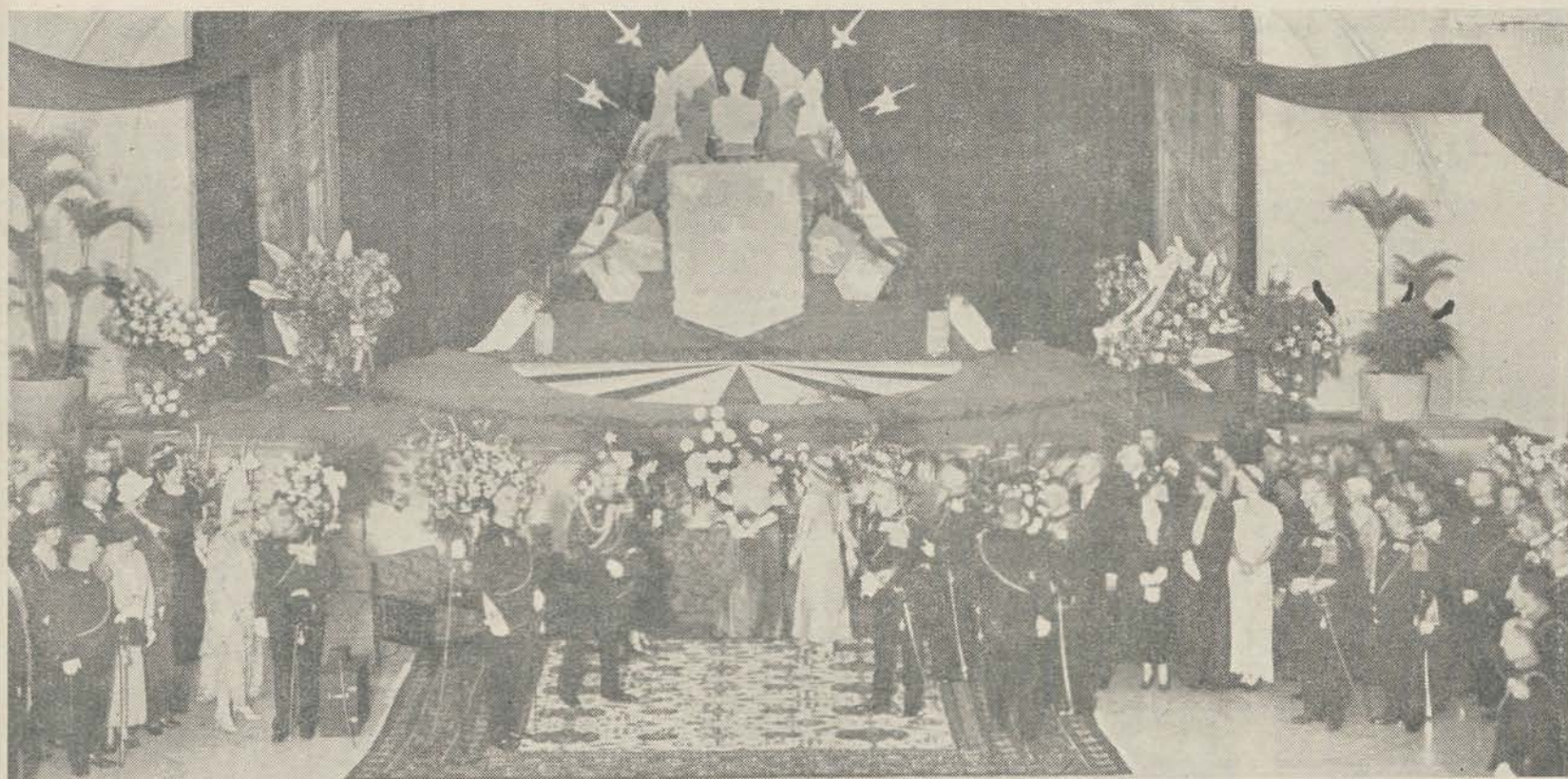
op de Veluwe, temidden

BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordeligere prijzen. Te bevragen bij 5050

Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3

Het Gouden Jubileum van den Generalen Staf van het Indische Leger. Receptie in de Sociëteit „Concordia” te Bandoeng. Links op den voorgrond (op 't tapijt) Gen. Maj. Boerstra, Chef van den Gen. Staf, tegenover hem de legercommandant Luit. Gen. Koster.

VAN VREEMDE KOLONIËN — FRANSCH SOUDAN.

De stroomversnellingen in de Télon, in het Kayergebied.

(Cliché l'Agence Economique de l'A.O.F.)

Van 8 tot 20 September **EXTRA** aanbiedingen in onze **BEDDEN- en MEUBEL- AFDEELING** o. m.: **Slaapkamers** met 40 procent korting

Schröder
op de Groenmarkt
Den Haag

Peroverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Japan en Ned.-Indië.

Met de verovering en beheersching van Mantschoerije heeft Japan zich in Oost-Azië een beheersche positie geschapen, van waaruit het zeer moeilijk zoo niet geheel onmogelijk te verdrijven zal zijn. Vooral wanneer het zich hier vastgenesteld en door immigratie deze gebieden „gejapaniseerd” heeft. In het groote raam van den belangenstrijd om den Pacific heeft Japan — hetgeen door *De Java-Bode* (29 en 31/7, 3de bl. „Japan's optreden in Azië”, M. M.) wordt aangetoond — een meesterlijken zet op het politiek-strategische schaakbord gedaan en zich een beheersche uitgangs- en sleutelpositie veroverd. *De verliezers* in het conflict tusschen Japan en China zijn niet de Chineezers; het zijn Europa en Amerika, het is het blanke ras. Wij zullen dit in de toekomst ervaren.

Naar aanleiding van een schrijven van den heer Haruji Matsuye over de Japansche bedrijvigheid in Noord-Nieuw-Guinea herhaalt Z. in *De Loc.* (31/7 „Japansche Visie”) zijn opmerking van 23 Maart: „Niemand mag verwachten dat de geweldige brokken land in het Oosten van onzen Archipel onbenut blijven, omdat wij niet tot de exploitatie kunnen komen”. *Zentgraaff* blijft de overtuiging handhaven dat men moet trachten tot zaken te komen met Japan in de overtuiging dat hiermee zeer groote wederzijdsche belangen zijn gediend. Men zal in het Oosten van Ned.-Indië Japan welkom heeten, doch met allen goodwill van *Hollandsche* zijde: laat men van *Japansche* zijde op loyale wijze rekening houden met onze wetten en gebruiken; laat men zich houden aan wat Japan — zeer zacht uitgedrukt — ook van vreemden vergt welke zich daar vestigen om te arbeiden. Toont men van Japansche zijde een ernstig respect voor onze wetten en voorschriften, onthoudt men zich van handelingen welke bij ons achterdocht moeten wekken, dan zijn ook Japansche kapitaal en ondernemingszin hier van harte welkom. Er is, van *Hollandsche* zijde, veel welwillendheid. Het is aan Japan, deze te handhaven en te versterken.

In een rapport van de handelsattaché's aan de Britsche ambassade te Tokio zijn de oorzaken nagegaan van de sterke ontwikkeling der *Japansche industrie*. N. h. o. van het *Soer. Hbl.* (26/7, 2de bl. „Japan's economische activiteit”, J. G. B.) wordt in dit verslag te veel en vooral te schoon licht geworpen op de bekwaamheid van de Japansche industriele voormannen en op het aanpassingsvermogen der arbeiders, om de Japansche economische expansie te verklaren, terwijl te weinig aandacht wordt besteed aan zekere, minder wenschelijke methoden, om zich coûte que coûte meester te maken van de wereldmarkten. De Japanner trekt zich bijzonder weinig aan van wat men in Ned.-Indië noemt een „*Merkenwet*” en een „*Octrooiwet*” en toont zich zeer handig in het ontduiken daarvan. Bij zijn moderniseering heeft Japan zich steeds getoond een handig „imitateur”, zijn talent als uitvinder hield daarmede geen gelijken tred. En nu is het heel aardig, te parasiteren op het Westersche genie, maar minder prettig wordt dit, wanneer het nabootsen van Westersche vindingen gaat ten détrimente van den Westering. Daartegen kan en moet scherp worden opgetreden. Zonder twijfel geschiedt dit in Japan, wanneer dit land dan eens een enkelen keer eigen vindingen te verdedigen heeft.

Vervolgens toont de heer J. G. B. in het *Soer. Hbl.* (27 en 28/7, 2de bl. „Japan's ontduiking van in Ned.-Indië vigeerende handelswetten”) aan dat het zowel een algemeen Indisch belang als een algemeen Nederlandsch belang genoemd mag worden, dat zoo spoedig en zoo afdoend mogelijk paal en perk gesteld wordt aan den import van op Octrooien inbreuk makende Japansche gloeilampen.

Internationale onderwerpen worden behandeld o.a. in het *Soer. Hbl.* (25 t/m. 31/7, Correspondenties).

Holland en Indië.

In de Indische Kroniek der „*N. Rott. Crt.*” werd op zeer sympathieke wijze eene lans gebroken voor de Indische pers, naar aanleiding van eenige opmerkingen door jhr. dr. Mollerus aan haar adres gemaakt. De toonaangevende bladen in Indië worden op drie wijzen uit *Nederland voorgelicht*: 1e door een dagelijkse uitvoerigen telegrafischen Aneta-dienst; 2e door auteursrecht-abonnementen, die aan verscheidene Indische bladen beschikking geven over den volledige inhoud van *Nederlandsche* bladen; 3e door wekelijksche vliegmail-correspondenties uit Nederland, waaronder van de hand van eerste-rangs-journalisten. *De Indische pers* biedt, ondanks haar begrensde debiet, den Nederlander in Indië de gelegenheid op duizenden mijlen van Europa van uur tot uur de voornaamste gebeurtenissen van het wereldtooneel te volgen.

Zentgraaff vestigt in *De Java-Bode* (27/7 „Voorlichtingsnering”) op het bovenstaande de aandacht. Indië is z. i. in Holland niet populair. Nòch als deel van het groote Nederlandsche Rijk, nòch als beleggingsobject, althans in de latere jaren. Als Holland eene bescheiden fractie der belangstelling, welke Indië voor het Moederland toont, voor zijn kolonie beschikbaar stelde, zou bijv. de *Hollandsche* industrie in Indië niet zoo belangrijk veel terrein verloren hebben, en zouden bepaalde takken dier industrie in Indië niet alle kansen hebben. Sinds jaar en dag is hierop in de Indische pers gewezen. Er is op aangedrongen dat men zich door persoonlijke bezoeken aan Indië op de hoogte zou stellen van de verlangens van consumenten, en men heeft vrijwel niets van dien aard gedaan. De stem van Indië vond in Holland nog niet het tiende part der aandacht welke de Indische pers besteedt aan die van Holland. Men moge er in Holland aan denken dat de eerste symptomen van kentering zich ook in dezen sector van het maatschappelijk leven beginnen af te teekenen. Er is in *de Indische pers groeiende belangstelling voor de landen aan den Pacific*, en men zal er zich niet over mogen

Behangerij - Stoffeerdorff
en Beddenmakerij
Complete Meubilerij
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188

verbazen wanneer, speciaal op het gebied van handel, scheepvaart en industrie, beschouwingen en mededeelingen over *Oost-Azië* het gaan winnen van die welke over *Holland* handelen. Moest Holland eenige malen grooter zijn, of Indië eenige malen kleiner, om aan beide zijden evenveel belangstelling voor de andere partij te vinden? In elk geval: de pers in Indië schoot in hare taak: *het onderhouden en versterken van den band met het Moederland*, zeker niet tekort. Wel is het tegendeel te constateeren.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De nationalistische beweging.

De arrestatie van den nationalistischen leider ir. Soekarno vestigt weer eens de aandacht op de moeilijkheden, welke de regeering in Indië ondervindt bij het leiden van de ontwikkeling van deze landen, zonder dat storingen voorkomen, waardoor die ontwikkeling zou worden geremd. Het is daarom onjuist in de arrestatie een symptoom te zien van wat met een groot woord reactie wordt genoemd. Zij moet worden opgevat als een aanduiding voor de uiterste nationalist, dat er een grens bestaat, die niet overschreden mag worden.

De nationalisten zijn in Indië in twee groepen te verdeelen. Beide hebben de uiteindelijke onafhankelijkheid van Indië ten doel, doch terwijl bij de uiterste groep een onwil tot uiting komt om samen te werken met de Hollanders, is de andere geneigd dit wel te doen. Het zou echter verkeerd zijn dit te beschouwen als een zich onderwerpen aan het *Nederlandsche* gezag zonder meer.

De bedachtzame groep heeft het oog strak gericht op het welzijn van het land en ziet in, dat orde en rust de beste bevorderaars zijn voor de ontwikkeling van het volk. Zij accepteerden daarom het goede, dat de Hollanders in Indië hebben gebracht, omdat als eens de tijd komt, dat zij in staat zullen zijn het gezag over te nemen, het dan in een veel betere positie zal verkeeren dan wanneer het nu reeds aan zijn eigen lot werd overgelaten. Zij sluiten niet zoo het oog voor de werkelijkheid om niet te zien, dat Indië de krachten, noodig voor een behoorlijke regeering en behoorlijke ontwikkeling, nog niet kan leveren, waarom, zij het ook noodgedrongen, leentjebuur gespeeld moet worden bij Holland. Typische vertegenwoordiger van deze groep was Djajadiningrat, het oud-lid van den Raad van Indië, oud-regent van Bantam en Batavia, jaren voorzitter van den Regentenbond en lid van den Volksraad, die echter korten tijd geleden tengevolge van ziekte zich van alle werkzaamheden heeft moeten terugtrekken. De hoogste onderscheiding, die een inlander ten deel kan vallen, kan hij de zijne noemen.

Vertegenwoordigers van de andere groep, Thamrin en Soekarno, daarentegen aanvaarden alle consequenties van een eventueelen chaos na het dadelijk vertrek van de Hollanders, indien deze slechts heengaan.

Dat de groep-Soekarno feller is in haar uitingen, ligt voor de hand en de arrestatie is een gevolg daarvan. Een rechtzaak zullen wij waarschijnlijk niet krijgen. Daarvoor zijn de „geïncrimineerde” uitlatingen en schrifturen te handig. In de aangevochten brochure van Soekarno

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling
Zeervoordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis
Speciale afdeling van Kleeding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369
LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis
Kon. Fabrik van Metaalwerken
Heerengracht 9, Den Haag
**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**
Grootste sorteering — Laagste prijzen
5370

Alleen voor betere verhuizingen:
Stichting Nazorg
Den Haag
Kantoor: Zomerweg 139. Tel. 118436
Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338
Telefoon 392179 5391

JUIST IN INDIË
moet een horloge accuraat loopen en een sterk omhulsel hebben. Kent U ons roestvrij stalen Doktershorloge met prima Zwitsersch Ancre-werk en 2 wijzerplaten, dat compleet met band voor f 37.50 geleverd wordt. — 12 maanden garantie.

J.v. WILLIGEN HOEK PASSAGE
& ZONEN DEN HAAG SPUISSTRAAT
Juweliers
(HOEK PIETHEIN ZOUTMANSTR.)

Ch. F. RIJKEN & Co.
Pianofabrikanten 5373
NOORDEINDE 154, DEN HAAG
Telefoon 112523 - Giro No. 31010
Nefoveranciers

MEERPOEL
heeft méér keus
PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 G. TEL. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEL. TEL. 333128

Uw adres voor:
**Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers**
Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

De Stofzuiger-Centrale
Directeur: P. ELZERMAN
Levering van alle merken
Stofzuigers en Boenmachines
Speciale Verhuurinrichting
Hoofdkantoor: Lange Houtstr. 14
Telefoon 115123 5392

Dit zijn Uwe adressen!!!

Maakt feitelijk geen enkele zin, waarop hij te maken is, doch de strekking ervan is funest. Het rechtzaak, waarbij op de letterlijke beteekenis van een woord moet worden afgegaan, zou een veroordeeling tot enkele maanden brennen, niet meer en daarom zal hoogstwaarschijnlijk interneering volgen.
Intusschen is een beperking van het recht op vergadering afgekomen. Het zou echter verkeerd zijn uit het gebeurde de slotsom te trekken, dat Indië aan den vooravond van een revolutie staat, evenals het verkeerd is den vorigen gouverneur-generaal wegens zijn ethiek aansprakelijk te stellen voor de moeilijkheden, welke de politie en het B.B. thans ondervindt. De nationalistische beweging is nimmer tegen de orde gaan en als nu de levensomstandigheden — in dit geval de crisis — velen buiten werkzaamheden brengt en de structuur van de maatschappij wat in benedenwaartsche richting gaat veranderen, dan hebben leiders, die het met hun verantwoordelijkheid niet te nauw nemen, een gemakkelijk spel.
De inlandsche mentaliteit, die, gevormd in den tijd van eeuwen van absolute gehoorzaamheid aan hun inlandsche hoofden, een toegewendheid van het gezag alleen als zwakheid kan beschouwen, maakt het voor een regeering niet gemakkelijk. Evenals de onrust in enkele

garnizoenen op slag uit was, toen de bom op de „Zeven Provinciën" gevallen was, zoo zal ook de arrestatie van Soekarno gematigdheid brengen onder velen, die de groote mate van vrijheid, die volksleiders gelaten was, uitgelegd hebben als onmacht van het gezag om beledigingen te straffen.
De nationalistische beweging-Soekarno zal door de interneering niet sterven. Het verbieden van partijen, hoe noodig dit ook kan zijn, veroorzaakt dadelijk de geboorte van een nieuwe groep, die alleen uiterlijk van de oude verschilt en alleen naar buiten wat voorzichtiger zal optreden. Het thans bekende standpunt van de regeering geeft echter aan lagere ambtenaren, die het handhaven van orde tot taak hebben, een houvast, in welke richting en hoever zij mogen gaan. Die eenigszins met de toestanden bekend is, weet, dat een dergelijke „handleiding" hoog noodig werd.
Ook op Sumatra is het in enkele streken niet rustig. De bestaande angst van Sumatra, dat het belang van Indië vereenzelvigd zal worden met dat van Java en den Javanan, aangezien voor vertegenwoordiger van Indië, is te begrijpen. In den Volksraad komt dit verschil soms scherp tot uiting. Het zal, wordt Indië eens zelfstandig, een van de grootste moeilijkheden zijn om een bewind samen te stellen, waarin de zoo in

aard sterk uiteenlopende volken gelijkgerechtigd vertegenwoordigd zullen worden. Dit is een vraagstuk, waarover nationalisten, indien men hun er naar vraagt, steeds een angstvallig stilzwijgen bewaren.
Tenslotte een klein voorbeeld van het verschil tusschen deze bevolkinggroepen.
Er werd onlangs op gewezen, dat aan de geneeskundige hoogeschool betrekkelijk zoo weinig inlanders studeeren en onder dit getal is de Sumatraan overwegend. Sedert het instellen van de Stovia (die later zou overgaan in de hoogeschool) is het aantal Sumatranen groot geweest en het merkwaardige is, dat zij bijna zonder uitzondering komen uit Kota Gedangan, een plaatsje van een 2500 inwoners. Thans zijn niet minder dan 19 procent van de studenten vandaar afkomstig. De medische studie vergt volhouden en inzicht, maar de Sumatraansche dokters, die de geneeskundige hoogeschool aflevert, mogen er zijn. Zit in den Sumatraan over het algemeen ras, in den Kota Gedanger zeker en het was dan ook Kota Gedangan, dat in den zwaren en bloedigen Padri-oorlog, het laatste de wapens van de Nederlandsche troepen heeft weerstaan.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De West-Ind. Gids.

Het September-nummer van „De West-Ind. Gids” bevat, naast de gebruikelijke rubrieken, de volgende bijdragen: „Reisindrukken van Curaçao”, door dr. M. A. van Weel; „De cultuurwaarde van Suriname”, door Gerold Stahel en „De proeven van dr. Fernandes in de koffie-proefabriek in Suriname”, door dr. C. J. J. van Hall.

Natuur en Mensch.

De redactie van „Natuur en Mensch” heeft 't Augustus-nummer gewijd aan Nederlandsch Nieuw-Guinea.

Dr. Kamerling, die zelf in het a.s. voorjaar als leider van een emigratie-groep daarheen trekt, stipfelt allereerst de richtlijnen voor kolonisatie uit.

Over Manokwari, een stadje in opkomst, schrijft J. v. d. Linden.

Het klimaat van Noord-Guinea bespreekt Chr. A. C. Nell uitvoerig, waarna prof. dr. A. Pülle zijn Botanische indrukken over dat eiland uitvoerig weergeeft.

Dr. A. Schierbeek licht den lezer in over de geologie, en de zoölogie op Nieuw-Guinea, hetgeen tot een interessante beschouwing is uitgegroeid, terwijl daarna de oud-zending F. J. P. v. Hasselt de lotgevalen der zending ontsluit, en het resultaat van 80-jarigen arbeid daarbij mededeelt.

Ten slotte heeft dr. B. Vrijburg de theoretische bezwaren en praktische verwerkelijking van Nederlandsche kolonisatie nog belicht, zoodat het geheele nummer is geworden tot een veelzijdige voorlichting voor de talrijken in den lande, die aan emigreeren denken.

Economisch Weekblad.

De aflevering van 30 Juni j.l. wordt de economische toestand van Ned.-Indië gedurende April beschouwd. Het nr. van 7 Juli brengt o.m. een artikel over de contingentieering van den cementinvoer.

De aflevering van 14 Juli bevat o.m. een artikel van J. Hermans over de crediethulpbank voor Ned.-Indië. Mr. J. H. Hoogesteger geeft notities naar aanleiding van de suikeraccijns. Alle nrs. bevatten economisch-statistische berichten betreffende Indië en de naburstaten.

De Stuw.

In het nr. van 1 Juli komt een beschouwing voor over het Hooger Onderwijs in Indië; in het nr. van 16 Juli een en ander over de voortzetting der Bestuursvorming.

Onze Stem.

Uit den inhoud van het nr. van 30 Juni noemen wij: „Indische industrieën” en „Onze lichtmatrozen in Holland”. In het nr. van 7 Juli komt een en ander voor over Indo-Europ. organisaties. De I. E. V. nijverheidsschool te Bandoeng vormt het onderwerp eener beschouwing in het nr. van 14 Juli. In het nr. van 21 Juli is de rede afgedrukt, door den verbondsvoorzitter in den Volksraad gehouden. In het nr. van 28 Juli vraagt de aandacht een Ingezonden stuk: „De Indo in „fascistisch” verband”.

Het Mulo.

In het nr. van 4 Juli wordt de vraag gesteld en beantwoord of de Mulo-contingentieering haar doel voorbij streeft. De Mulosalariissen in verband met de Commissie-Van Buuren worden in het nr. van 18 Juli beschouwd.

De School van N. I.

In het nr. van 7 Juli treffen wij een redact. artikel aan: „Gezagsondermijning”. Voorts een en ander over de onderwijzers-salarissen. De nieuwe salarisregeling wordt in het nr. van 14 Juli nader behandeld. Ook een beschouwing

over de nieuwe pensioenregeling vindt men in dit nr. afgedrukt.

De Rijkseenheid.

In het nr. van 16 Aug. wordt een en ander opgemerkt over het in overweging zijnde uniformverbod in Indië. In de aflevering van 23 Aug. wordt een woord gewijd aan de benoeming van prof. Kielstra tot Gouverneur van Suriname. Voorts een artikel: „Duitschland contra Ned.-Indië”. In het nr. van 30 Aug. j.l. wordt het verslag van de Javasche Bank behandeld.

Pharmaceutisch Tijdschrift voor N. I.

In de Augustus-aflevering treft men o.a. de mededeelingen aan uit het militair scheikundig laboratorium te Bandoeng.

Pro Leprosos.

In het Juli nr. wordt een en ander medegedeeld over de nationale en internationale leprabestrijding. In het Augustus nr. treft men o.m. aan een artikel over de leproserie „Alverno” te Singkawang—Borneo.

De Stuw.

De „Indische Brief” in de Augustus-aflevering gaat over toerisme in Minankabau.

Nederlandsch-Indië.

Uit den inhoud van de Juli-aflevering van het orgaan der Vaderl. Club noteeren wij: „Naar het politieleger?” en „Japan, de olie en Nederl. O. Indië”.

Volkscredietwezen.

In de Juni-afl. komt o.m. voor een bijdrage van Mr. Th. A. Fruin; „Het uitleenbedrijf der Volkscredietbanken en de Centrale Kas” en van dr. ir. E. de Vries: „Het Javaansche rijstjaar”.

Orgaan N. I. Officiersvereeniging.

In het Juni nr. worden de beschouwingen over den toestand in het Verre Oosten in 1932 voortgezet. Voorts een bijdrage over de taak van den jongen officier bij de Compagnie.

Madjoe.

De September-aflevering brengt het verslag der jaarvergadering, in Juli te Arnhem gehouden.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld.

De 8 Juli-afl. brengt een fraai geïllustreerd artikel over de aardbeving rond het Ranaumeer. Het nr. van 15 Juli brengt bij foto's een en ander over zeilen in Indië. In het nr. van 22 Juli een en ander over Batavia's „Chinatown”, eveneens met foto's. Uit den inhoud van het nr. van 29 Juli noteeren wij: „De Renida-groep”, indrukken van een zwerftocht over eenzame eilanden.

Het Vliegveld.

In de Augustus-aflevering vervolgt Jhr. dr. J. C. Mollerus zijn indrukken aan boord van een Indië-luchtvaarder.

De Indische Huisvrouw.

Behalve veel vereenigingsnieuws brengt de Juli-aflevering het verslag van een excursie naar den proeftuin Tjipanas.

De Banier.

Het nr. van 6 Juli brengt het verslag van den in Juni j.l. te Batavia gehouden partijdag van de Christelijke Staatkundige Partij in Indië. In het nr. van 13 Juli wordt het verslag van de Javasche Bank uitvoerig besproken.

De Planter.

In het nr. van 30 Juni wordt wijlen de heer A. J. E. Dingemans herdacht, een voorname figuur in het Indische vakvereenigingsleven. Ook in het nr. van 16 Juli wordt deze figuur herdacht. Het nr. van 31 Juli opent met een artikel: Dr. Kolkman in den Volksraad en de Chineezers op Sabang”. In dit nr. wordt ook de roman „Koelie” uitvoerig besproken.

BEZOEKT

DE TOONKAMERS

VAN HET

GASBEDRIJF

WILLEMSTRAAT 7, DEN HAAG

KOSTELOOS ADVIES

5125

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

Leden van Oost en West!
Uw aangewezen adres is:

Electrische
Wasch- en Strijkinrichting
E. DE KONING 5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT
Postrekening 111296

DANSINSTITUUT

P. WILDSCHUT
Kromme Nieuwe Gracht 48
Telef. 16079
UTRECHT 5165

Ziet U gaarne Uw woning
chique, smaakvol
en **voordeelig ingericht?**

Wendt U zich dan tot

Handelsbureau
„INTERVENTIA”

S. VAN VLIET, A. J. BLANKER Jr.
Beeklaan 477 — Telef. 391660
DEN HAAG

Spec. Import Engelsche Eetkamer-ameublementen en Clubfauteuils
Wortelnoten **Duitsche Slaap-**
kamers . . . . . f 275.—
15 pCt. korting 5401

Landbouw en Veeveelt.

In het nr. van 15 Juli wordt stilgestaan bij de organisatie van het landbouwcrediet in Indië, een beschouwing, die in het nr. van 31 Juli wordt voortgezet.

Spoor- en Tramwegen.

In het nr. van 29 Augustus komt o.m. een artikel voor van Jhr. ir. J. A. Krayenhoff over de Bataviasche Verkeersmaatschappij.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Het jongste nr. (eerste afl. van deel XCIII) bevat o.m. een bijdrage van R. C. Bakhuizen van den Brink: De Indische flora en haar eerste Amerikaansche indringsters. Voorts een artikel van dr. S. W. Visser. „Halo's in 1932 in Ned.-Indië waargenomen" en een bijdrage van dezelfde hand: „Zonetijsden in Ned.-Indië".

Suriname**Mijnbouwkundig onderzoek.**

In het nummer van 15 Juni no. 24 hebben wij vermeld, dat de Koloniale Staten met algemeene stemmen een amendement op de begroting voor 1934 hebben aangenomen om een mijnbouwkundig ingenieur in Suriname te krijgen. Al meer dan eens is op hetzelfde aanbeeld geslagen, o.a. door den heer P. A. May bij de behandeling der delfstoffenverordening, maar succes had hij niet. Het is daarom wel goed, nu in Nederland beslist moet worden of dat amendement moet worden uitgevoerd, een overzicht te geven van de geologische onderzoeken welke in den loop van de laatste 80 jaren in Suriname hebben plaats gehad.

Wij ontleenen dat overzicht aan de niet meer bestaande krant *De Nieuwe Stem* van 5 September 1931 no. 73. Het luidt, hier en daar verbeterd en aangevuld, als volgt:

1853. Dr. F. Voltz, gekomen om de mogelijkheid van een Duitse volksplanting na te gaan, bezocht alle rivieren van Suriname. Volgens W. C. H. Staring werd aan de Marowijne ter hoogte van de Sipariwinie-kreek een steensoort ontdekt, veel overeenkomst vertoonende met die van Maranhão in Brazilië, waarin uitgestrekte en rijke goudbeddingen waren aangetroffen. In later jaren werden aan genoemde kreek ook rijke goudvondsten gedaan.

1860. J. Rozenberg, een Engelschman, die lang in de goudvelden van Australië gewerkt had, verklaarde, dat ons binnenland veel overeenkomst vertoont met de goudhoudende gedeelten van dat werelddeel.

1862. J. F. A. Cateau van Roosevelt, de Surinamerivier opvarende, vindt goudkorrels op den grond Victoria.

1874. Een Gouvernementscommissie, onder leiding van Mr. P. Alma, naar de Marowijne. Onderzoekingen van de Arawarwa tot de Grankreek. Resultaat: de formatie van den bodem is dezelfde als die aan den Franschen oever, waar de goudindustrie zich ontwikkelt, terwijl de op enkele punten door wassching verkregen hoeveelheid voldoende wordt geacht om de kosten eener exploitatie te kunnen dekken.

1876. W. B. Smith aan de Marowijne en later met Fennely aan de Suriname vindt goud in exploitabele hoeveelheid.

Eerste ontdekkingen aan de Beneden-Sarakreek (concessies J. N. E. de Mesquita, L-Union) C. C. W. de Hart — later genoemd Dieu Merci.) Dit laatste placer werd later „The Sarakreek Gold Works Ltd."

De Engelsche mijnningénieur P. Torbuth brengt een gunstig rapport uit; Jewell en Burrell werken er met longtons en sluice.

In hetzelfde jaar vindt Julius Muller looderts op Carolina. Dominique O'Ferral had eenige jaren tevoren in de Tibitie kopererts gevonden. De juiste plaats is niet meer bekend.

Mijnningénieur Smith constateert de aanwe-
zigheid van steenkolen in het Mindrinetie-ge-
bied.

1877—1882. Werkzaamheden van de „Alliance Gold Prospecting Association Ltd. Geoloog: C. Barrington Brown, die in 1871 de Boven-Corantijn had geëxploreerd en de New River ontdekte.

1879—1880. Onderzoekingen aan de Coppe-name en de Corantijn, vooral aan de Kabalebo. Resultaat negatief.

(Het is ons evenwel bekend, dat in de jaren 1909 en 1914 Engelsche balatableeders clandestien goud hebben gezocht en gevonden aan de Kabalebo—Stonekreek). De concessionaris Beek vond ook aan de Matappica een geringe hoeveelheid goud en in de Boven-Nickerie aan de Farnamkreek werd eveneens door bleeders clandestien goud bewerkt.

Door een Engelschman werd aan de Boven-Corantijn de aanwezigheid van diamant geconstateerd.

1880. Rijke vondsten in de Boven-Marowijne, Suriname en Saramacca.

1881. De Afrikaan Tom Touglas ontdekt in de Boven-Sarakreek rijke goudterreinen. Placers Pommier, von Hemert, Green.

Concessie Pommier en Paulmier, bewerkt door twee Engelsche experts Bowden en Graham met ongunstig resultaat.

1885. Onderzoekingen van den Franschen mijnningénieur G. Naissant.

1890—1891. Montanamine-exploitatie. Engelsche mijnningénieur Bunn. Placer Toeval. Ingenieur Kruyt. Ongunstige resultaten met machinale bewerking.

1896. Op de concessie Callender en de Freitas op plm. 19 K.M. ten Z.O. van Brokopondo een stuk goud gevonden van 5876 gram.

Op de begroting voor 1896 diende het Statenlid Julius Muller een amendement in om f 2000 uit te trekken voor een onderzoek naar de bodemgesteldheid van Suriname. Op voorstel van het Bestuur werd hiervan een memoriepost gemaakt, die door de Staten werd aangenomen, maar door den Minister geschrapt. Op de begroting voor 1897 werd de post, nu groot f 15000, weer door de Staten gebracht. Oprichting Maatschappij „Suriname".

1897. Mijnexpert Woodford, vroeger Staatsmijnningénieur, in dienst van de Transvaalsche regeering, onderzocht Savana Mine I, toebehoorende aan Julius Muller (vroeger hadden Smith en Fenneley er 60 kleine diamantjes gevonden) en hij bezocht ook verschillende placers in het Mindrinetie-gebied. Maakte te voet de reis Paramaribo—Berlijn—Guyana Goud Placer—de Jong—Bergendaal—Paramaribo en vond het land geschikt voor onderzoek naar goud.

1898—1902. Maatschappij Suriname met verschillende ingenieurs G. C. Dubois bevindt de Grankreek rijk aan goud en constateert de aanwezigheid van ijzererts en een ijzerhoudende laag bij de Blauwe Berg, Dabikwin-kreek, Tapanahonitracé, bij kamp M I aan de Grankreek, Tapanahonie, aan de Boven-Comme-wijne N. O. placer Man A Sam en aan de Saramacca aan de Z. voortzetting van de Kentibof-roebbergen. Hij was ook de eerste, die aluminium (bauxiet) ontdekte bij Rorac.

1902. Prof. C. J. van Loon acht een grondig onderzoek noodig en begroot de kosten voor een behoorlijk onderzoek op een miljoen gulden.

1903—1907. Lawaexploratie. Gutterink en Middelberg. Resultaten niet onverdeeld gunstig.

1919. Mijnningénieur E. A. Douglas constateert eene belangrijke hoeveelheid ijzererts in het Nassaugebergte en acht een nader onderzoek noodig.

1920. Prof. ir. J. A. Grutterinck door de firma W. H. Müller te 's-Gravenhage uitgezonden voor ijzerertsonderzoek bevestigt de ontdekking van Douglas.

Dr. J. W. Voit, Duitsch ingenieur, stelt een onderzoek in naar ijzer in den Donderbariberg op de concessie van de Guyana Goudplacer Mij. Zijn rapport verscheen in de tweede aflevering,

Nagekomen Berichten

jaargang 1922 van het „Zeitschrift für praktische Geologie".

Hij schat de hoeveelheid ijzererts op 100 miljoen ton met een gehalte variërende van 48 tot 60 %.

1926. Expeditie Stahel naar de Wilhelminaketen van 5 Januari tot 24 November. Als geoloog ging mee de heer IJzerman.

Deze schreef in zijn verslag, verschenen in het Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig genootschap, aflevering Maart 1927 op blz. 240 het volgende:

„We vinden stukjes ilmeniet, meest afgeslepen, soms een enkel, soms meerdere bijeen. Zooals reeds vroeger vermeld, beschouwt men in Demerara het mineraal ilmeniet als begeleider van diamanten.

Verder blijken de diamantvindplaatsen zich te rangschikken om de restanten van de Roraima, en men leidt dan ook de diamanten af van de in formatie, voorkomende conglomeraten....

Het vinden van deze formatie vergroot de kans, dat ook in onze kolonie nog eens diamanten zullen aangetroffen worden.

1930. Belangrijke vondst in een pocket van 7467 Gr. goud ten W. van de Saramacca op de concessie Comptoir Hesse.

1932. Gebroeders Gevers vinden op placér De Jong een hoeveelheid van ruim 40.000 gram.

De gegevens zijn in hoofdzaak ontleend aan: Historisch overzicht van de Goudindustrie in Suriname door J. A. Polak, 1908.

Curaçao**Kritiek.**

Eenige weken geleden (hier in ons vacantierecht kunnen wij niet naslaan, wanneer het geweest is) hebben wij uit *De Avondpost* vermeld een vernietigend oordeel over de laatste „openingsrede" van den gouverneur. Reeds de samenvatting, die ons blad daarvan gaf, heeft de ergernis opgewekt van „Emeritus" in *De Rijkseenheid* van 16 Aug. 1933, die meent, dat dergelijke uitlatingen geen nut maar wel kwaad kunnen stichten. „Emeritus" acht de proef, in 1866 genomen met een „volksvertegenwoordiging" ook in de West, mislukt, en de eisch van samenwerking tusschen regeering en die vertegenwoordiging gevaarlijk, vooral thans, omdat het gezag, dat krachtig behoort te zijn, meer en meer erdoor in het gedrang komt.

Vergelijking met de troonrede in Nederland gaat niet op, zegt *Emeritus*, want in de openingsrede is de gouverneur persoonlijk aan het woord; om aldus te vervolgen en te besluiten: „Wie dus smalend zich daarover uitlaat, treft, ten overstaan der bevolking van het door hem bestuurde gewest, den drager van het gezag persoonlijk. Dat kan de persoon onopgemerkt laten; de drager van het gezag kan dat zoo gemakkeijk niet, indien hem onoprechtheid,

REISBUREAUX
L I S S O N E ^N V L I N D E M A N ^N V
 AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM HAARLEM UTRECHT ARNHEM LEEUWARDEN
GOEDKOOP REIZEN IN DUITSCHLAND
 Door aankoop van **registermarken** kunnen wij U in de gelegenheid stellen de kosten van Uw reizen in Duitschland **belangrijk te verminderen of meer te profiteeren** van de door U uitgetrokken reissom!
GOEDKOOPE SPOORKAARTJES. Deze spoorkaartjes zijn **niet** verkrijgbaar aan de stations.
SPECIALE REISCHEQUES. Beiden leveren wij U ook voor de door ons geheel georganiseerde privéreizen.
Wij willen U gaarne meerdere inlichtingen verstrekken!!

betrouwbaarheid dus, verweten wordt. Den chrijver zal net vermoedelijk niet onbekend zijn, dat niet weinig Gouverneurs anders gedaan zouden hebben, dan zij deden, als zij niet in de krachtige to passing hunner beginselen gehandicapt werden door instellingen, als Koloniale Staten en Raad, van het nut waarvan wij maar niet overtuigd kunnen worden. Nog steeds zijn wij van meening, dat het in de West niet noodig, niet gewensch zelf is, dat een Gouverneur genootzaakt is, eens per jaar zoo voor het voetlicht te treden en het gezag bloot te stellen aan overbodige en schadelijke critiek. „Granma“ in Suriname, „Sjon Grandi“ in Curaçao, de Groote Heer blijve voor de bevolking de vertegenwoordiger van H. M. in beide gewesten; niet iemand, wien „in het openbaar“ onbetrouwbaarheid voor de voeten geworpen mag worden.

„In het openbaar“, dat is ten overstaan ook der bevolking daarginds. Want men vergeet niet, dat in de West ook couranten zijn, die gretig dergelijke uitingen van de moederland-sche pers verbreiden.”

De Gereformeerden op Curaçao.

In het verslag van de algemeene synode der Gereformeerde kerken lezen wij:

„Dr. K. Dijk rapporteerde namens de kerk van Den Haag-West, over de geestelijke verzorging van de gereformeerden op Curaçao. Deze kerk schreef 75 personen te Curaçao, Aruba en Paramaribo (sic!) als buitenleden in. Een poging tot het beroepen van een predikant voor dit werk, faalde op het laatste oogenblik.”

De rekening van 1929.

Bij het Eindverslag is geen poging gedaan om het den gouverneur onbegrijpelijke op te helderen Wel zijn eenige leden omgezwaaid. Was het tevoren nog maar één lid, dat aan de vaststelling wilde meewerken, thans zijn het er „enkele“; de „andere“ leden bleven bij hun weigering.

Mutatiestaat van 30 Aug. tot 6 Sept. '33

Nieuwe Leden:

Dr. A. D. A. de Kat Angelino, hoofdamtbe-naar t.b. van den Gouverneur Generaal, p.a. Algemeene Secretarie te Buitenzorg.

Voorgesteld door:

Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West“ te Malang.

R. I. P.

Mr. Dr. J. H. van Roijen, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van H.M. de Koningin der Nederlanden te Washington.

Raden Adipati Ario Kertoamidjo, Regent te Pamekasan (Madoera.)

Adresveranderingen:

G. Mater, van: Paramaribo, naar: Utrecht, Oud Kerkhof 12, p.a. H. van Werven.

Ds. H. Sterringa, van: Fort-de-Kock, naar: Utrecht, Zijlweg 58.

Mevrouw S. E. H. Ruys-Jolles, van Enschedé naar Wassenaar, Emmalaan 1.

H. H. IJpma, Gep. O.-I. Ambtenaar, Apeldoorn, van: Genistalaan 14 naar: Hotel „American“, Stationsstraat 20.

J. van Kempen, Lid v. d. Tweede Kamer der S.G., Den Haag, van: Prins Mauritslaan 88 naar: Hotel de Twee Steden.

K. Th. Beets, Ass.-Resident m.v., van Takangan (Gajoe- en Alaslanden) naar: Den Haag, Javastraat 52.

Mr. H. G. Verhoeff, Controleur B.B.t.b. van de Gouverneurs van Soerakarta en Jogjakarta voor de Zelfsbestuurs- en overige locale Wetgeving, van: Amsterdam, Vossiusstraat 46 naar: Jogjakarta, Mataramboulevard 6.

P. Reinking, Ass. Resident, van: Lho Soekoen naar: Sigli. (Atjeh en O.)

H. Th. Kal, Gep. Ass. Resident, thans te Bandung, Nijlandweg 2.

Rooi Canarie.

Thans is verschenen het reeds eerder in uitzicht gestelde ontwerp, dat bedoelt te ontkomen aan de uitspraak van het Hof van Justitie, waarbij de schadeloosstelling aan de rechtheb-benden voorloopig nog ondeelbaar is verklaard op grond van de overgangsbepalingen van 1868 omtrent sedert verboden fideicommissaire erf-stellingen.

Voorgesteld wordt deze erfstellingen over de hand slechts tot de levensduur van de eerste en tweede grond te beperken.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

De financiering van de Indische pensioenen.

De minister van koloniën heeft een commissie ingesteld met opdracht een onderzoek in te stellen naar de vraag of, in verband met den budgetairen toestand van Ned.-Indië, de geldende stelsels van financiering van de pensioenen van het Indische Overheidspersoneel en de uitkeeringen aan de door dat personeel nagelaten weduwen en weezen herzien dienen te worden en, zoo ja, in welken zin.

De algem. voorzitter dezer vereeniging, de heer R. Zuyderhoff, in kwaliteit van lid van de Algemeene Rekenkamer hier te lande en voorzitter van den raad van commissarissen van de eigen pensioenfondsen voor de Ind. burgerl. en militaire landsdienaren, is tot lid der commissie benoemd.

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

GRATIS DOOR NEDERLAND
 Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeleerde **INDISCHE THEE**
 Want zij worden franco toegezonden 5280
 Prijzen per pond: f 1.20 tot f 1.80
 Vraagt monsters bij:
Producten Detailhandel „HARAV“
 VOORBURG
 Broekslootkade 3
 Telefoon 771772

A. de Liefde - Opticien
 voorheen 10 jaar bij de firma A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19, DEN HAAG
 Telefoon 114051 Giro 163326 5227

Brillen en Pince-nez's
 op voorschrift van H.H. Doctoren. **Electriche slijperij.** Face a mains, étui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers
 Specialiteit: repareeren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. **Luxe optiek**

Voetonderzoek
 Afdoende behandeling van alle voet-
 — ongemakken —
 — Maat- en Orthopaedisch schoenwerk —
 — Steunzolen naar gipsmodel —

Pedicure Fa M. Sipkes
J. C. Hollants
 Westeinde 174-174a, Den Haag. Tel. 331442
 Gratis voetonderzoek en advies
 Het aanbevolen adres door H.H. Doktoren
HET adres voor gemakschoenen 5409

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale
 verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.
 Leden van Oost en West 20% korting.
 Bezoekt onze Showrooms
C. P. Thielestraat 24, Rotterdam 5403

Van der Linden's Woontechniek
Voor 't gedistingeerde Interieur
 Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen
VAN DER LINDEN
J. S. Bachstraat 51 — Utrecht
 5162 Fabrik OUDENRIJN 38. Tel. 14819
 Vertegenwoordigers overal te ontbieden

WESSELING & Co.

Accountancy en
 Belastingzaken 5635

Leiden — St. Aagtenstraat
 (h. Steenstraat) Telefoon 2092